

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ ഉത്തരകാണ്ഡേ

॥ ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

അർജുനസ്യ ഭുജാഭിർനർമദായാഃ പ്രവാഹസ്യാവരോധോ
രാവണസഞ്ചിതപുഷ്പോപഹാരസ്യ ജലേ വഹനം
രാവണാദിനിശാചരൈഃ സഹാർജുനസ്യ യുദ്ധം രാവണം
നിഗൃഹ്യാർജുനസ്യ സ്വനഗരേ പ്രസ്ഥാനം

നർമദാപുലിനേ യത്ര
രാക്ഷസേന്ദ്രഃ സ ദാരുണഃ |
പുഷ്പോപഹാരം കുരുതേ
തസ്മാദ് ദേശാദദൂരതഃ || 7.32.1 ||

അർജുനോ ജയതാം ശ്രേഷ്ഠോ
മാഹിഷ്മത്യാഃ പതിഃ പ്രഭുഃ |
ക്രീഡതേ സഹ നാരീഭി -
ർനർമദാതോയമാശ്രിതഃ || 7.32.2 ||

താസാം മധ്യഗതോ രാജാ
രരാജ ച തദാർജുനഃ |
കരേണുനാം സഹസ്രസ്യ
മധ്യസ്ഥ ഇവ കുഞ്ജരഃ || 7.32.3 ||

ജിജ്ഞാസുഃ സ തു ബാഹുനാം
 സഹസ്രസ്യോത്തമം ബലം |
 രുരോധ നർമദാവേഗം
 ബാഹുഭിർബഹുഭിർവൃതഃ || 7.32.4 ||

കാർതവീര്യഭുജാസക്തം
 തജജലം പ്രാപ്യ നിർമലം |
 കൂലോപഹാരം കുർവാണം
 പ്രതിസ്രോതഃ പ്രധാവതി || 7.32.5 ||

സമീനനക്രമകരഃ
 സപുഷ്പകുശസംസ്തരഃ |
 സ നർമദാഭസോ വേഗഃ
 പ്രാവൃട്ട്കാല ഇവാബഭൗ || 7.32.6 ||

സ വേഗഃ കാർതവീര്യേണ
 സമ്പ്രേഷിത ഇവാഭസഃ |
 പുഷ്പോപഹാരം സകലം
 രാവണസ്യ ജഹാര ഹ || 7.32.7 ||

രാവണോഽർധസമാപ്തം ത -
 മുത്സുജ്യ നിയമം തദാ |
 നർമദാം പശ്യതേ കാന്താം
 പ്രതികൂലാം യഥാ പ്രിയാം || 7.32.8 ||

പശ്ചിമേന തു തം ദൃഷ്ട്വാ
 സാഗരോദ്ഗാരസന്നിഭം |
 വർധന്തമഭസോ വേഗം
 പൂർവാമാശാം പ്രവിശ്യ തു || 7.32.9 ||

തതോന്മുദ്രാന്തശകുനാം
 സ്വഭാവേ പരമേ സ്ഥിതാം |
 നിർവീകാരാംഗനാഭാസാ -
 മപശ്യദ് രാവണോ നദീം || 7.32.10 ||

സവ്യേതരകരാംഗുൽയാ
 ഹൃശബ്ദാസ്യോ ദശാനനഃ |
 വേഗപ്രഭവമൻവേഷ്ടും
 സോദ്ദിശച്ഛുകസാരണൗ || 7.32.11 ||

തൗ തു രാവണസന്ദിഷ്ടൗ
 ഭ്രാതരൗ ശുകസാരണൗ |
 വ്യോമാന്തരഗതൗ വീരൗ
 പ്രസ്ഥിതൗ പശ്ചിമാമുഖൗ || 7.32.12 ||

അർധയോജനമാത്രം തു
 ഗത്യാ തൗ രജനീചരൗ |
 പശ്യേതാം പുരുഷം തോയേ
 ക്രീഡന്തം സഹയോഷിതം || 7.32.13 ||

ബൃഹത്സാലപ്രതീകാശം
 തോയവ്യാകുലമൂർധജം |
 മദരക്താന്തനയനം
 മദവ്യാകുലചേതസം || 7.32.14 ||

നദീം ബാഹുസഹസ്രേണ
 രുന്ധന്തമരിമർദനം |
 ഗിരിം പാദസഹസ്രേണ
 രുന്ധന്തമിവ മേദിനീം || 7.32.15 ||

ബാലാനാം വരനാരിണാം
 സഹസ്രേണ സമാവൃതം |
 സമദാനാം കരേണുനാം
 സഹസ്രേണേവ കുഞ്ജരം || 7.32.16 ||

തമദ്ഭുതതരം ദൃഷ്ട്വാ
 രാക്ഷസൗ ശുകസാരണൗ |
 സന്നിവൃത്താവുപാഗമ്യ
 രാവണം തമമോചതുഃ || 7.32.17 ||

ബൃഹത്സാലപ്രതീകാശഃ
 കോഽപ്യസൗ രാക്ഷസേശ്വര |
 നർമദാം രോധവദ് രുദ്ധ്വാ
 ക്രീഡാപയതി യോഷിതഃ || 7.32.18 ||

തേന ബാഹുസഹസ്രേണ
 സന്നിരുദ്ധജലാ നദീ |
 സാഗരോദ്ഗാരസങ്കാശാ -
 നുദ്ഗാരാൻ സൃജതേ മുഹൂഃ || 7.32.19 ||

ഇത്യേവം ഭാഷമാണൗ തൗ
 നിശമ്യ ശുകസാരണൗ |
 രാവണോദ്ഭൂന ഇത്യുക്ത്വാ
 സ യയൗ യുദ്ധലാലസഃ || 7.32.20 ||

അർജുനാഭിമുഖേ തസ്മിൻ
 രാവണേ രാക്ഷസാധിപേ |
 ചണ്ഡഃ പ്രവാതി പവനഃ
 സനാദഃ സരജസ്തഥാ || 7.32.21 ||

സകൃദേവ കൃതോ രാവഃ

സരക്തപൃഷ്ഠതോ ഘനൈഃ |

മഹോദരമഹാപാർശ്വ -

ധൂമാക്ഷശുകസാരണൈഃ || 7.32.22 ||

സംവൃതോ രാക്ഷസേന്ദ്രസ്തു

തത്രാഗാദ് യത്ര ചാർജുനഃ |

അദീർഘേണൈവ കാലേന

സ തദാ രാക്ഷസോ ബലീ || 7.32.23 ||

തം നർമദാഹ്രദം ഭീമ -

മാജഗാമാഞ്ജനപ്രഭഃ |

സ തത്ര സ്ത്രീപരിവൃതം

വാസിതാഭിരിവ ദ്വിപം || 7.32.24 ||

നരേന്ദ്രം പശ്യതേ രാജാ

രാക്ഷസാനാം തദാർജുനം |

സ രോഷാദ് രക്തനയനോ

രാക്ഷസേന്ദ്രോ ബലോദ്ധതഃ || 7.32.25 ||

ഇത്യേവമർജുനാമാത്യാ -

നാഹ ഗംഭീരയാ ഗിരാ |

അമാത്യാഃ ക്ഷിപ്രമാഖ്യാത

ഹൈഹയസ്യ നൃപസ്യ വൈ || 7.32.26 ||

യുദ്ധാർഥം സമനുപ്രാപ്തോ

രാവണോ നാമ നാമതഃ |

രാവണസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ

മന്ത്രിണോഽഥാർജുനസ്യ തേ || 7.32.27 ||

ഉത്തസ്ഥുഃ സായുധാസ്തം ച
 രാവണം വാക്യമബ്രുവൻ |
 യുദ്ധസ്യ കാലോ വിജ്ഞാതഃ
 സാധു ഭോ സാധു രാവണ || 7.32.28 ||

യഃ ക്ഷീണം സ്ത്രീഗതം ചൈവ
 യോദ്ധുമുത്സഹസേ നൃപം |
 സ്ത്രീസമക്ഷഗതം യത് ത്വം
 യോദ്ധുമുത്സഹസേ നൃപ || 7.32.29 ||

വാസിതാമധൃഗം മത്തം
 ശാർദൂല ഇവ കുഞ്ജരം |
 ക്ഷമസ്വാദ്യ ദശഗ്രീവ
 ഉഷ്യതാം രജനീ ത്വയാ |
 യുദ്ധേ ശ്രദ്ധാ തു യദ്യസ്തി
 ശ്വസ്താത സമരേർജുനം || 7.32.30 ||

യദി വാപി ത്വരാ തുഭ്യം
 യുദ്ധതുഷ്ണാസമാവൃത |
 നിപാത്യാസ്ഥാൻ രണേ യുദ്ധ -
 മർജുനേനോപയാസ്യസി || 7.32.31 ||

തതസ്തൈ രാവണാമാത്യേ -
 രമാത്യാസ്തേ നൃപസ്യ തു |
 സുദിതാശ്ചാപി തേ യുദ്ധേ
 ഭക്ഷിതാശ്ച ബുഭുക്ഷിതൈഃ || 7.32.32 ||

തതോ ഹലഹലാശബ്ദോ
 നർമദാതീരഗോ ബഭൗ |

അർജുനസ്യാനുയാത്രാണാം

രാവണസ്യ ച മന്ത്രിണാം || 7.32.33 ||

ഇഷ്ടുഭിസ്തോമരൈഃ പ്രാസൈ -

സ്ത്രിശൂലൈർവജ്രകർഷണൈഃ |

സരാവണാനർഭയന്തഃ

സമന്താത് സമഭിദ്രുതാഃ || 7.32.34 ||

ഹൈഹയാധിപയോധാനാം

വേഗ ആസീത് സുദാരുണഃ |

സനക്രമീനമകര -

സമുദ്രസ്യേവ നിഃസ്വനഃ || 7.32.35 ||

രാവണസ്യ തു ത്വേമാത്യാഃ

പ്രഹസ്തശുകസാരണാഃ |

കാർതവീര്യബലം ക്രുദ്ധാ

നിർഭഹന്തി സ്ഥ തേജസാ || 7.32.36 ||

അർജുനായ തു തത്കർമ്മ

രാവണസ്യ സമന്ത്രിണഃ |

ക്രീഡമാനായ കമിതം

പുരുഷൈർഭയവിഹ്വലൈഃ || 7.32.37 ||

ശ്രുത്വാ ന ഭേതവ്യമിതി

സ്ത്രിജനം സ തദാർജുനഃ |

ഉത്തതാര ജലാത് തസ്ഥാദ്

ഗംഗാതോയാദിവാഞ്ജനഃ || 7.32.38 ||

ക്രോധദുഷിതനേത്രസ്തു

സ തദാർജുനപാവകഃ |

പ്രജജ്വാല മഹാഘോരോ

യുഗാന്ത ഇവ പാവകഃ || 7.32.39 ||

സ തൂർണതരമാദായ

വരഹേമാംഗദോ ഗദാം |

അഭിദൂദ്രാവ രക്ഷാംസി

തമാംസീവ ദിവാകരഃ || 7.32.40 ||

ബാഹുവിക്ഷേപകരണാം

സമുദ്യമ്യ മഹാഗദാം |

ഗാരൂഡം വേഗമാസ്ഥായ

ആപപാതൈവ സോഽർജുനഃ || 7.32.41 ||

തസ്യ മാർഗം സമാരുദ്ധ്യ

വിന്ധ്യോഽർകസ്യേവ പർവതഃ |

സ്ഥിതോ വിന്ധ്യ ഇവാകമ്പ്യഃ

പ്രഹസ്തോ മുസലായുധഃ || 7.32.42 ||

തതോഽസ്യ മുസലം ഘോരം

ലോഹബദ്ധം മദോദ്ധതഃ |

പ്രഹസ്തഃ പ്രേഷയൻ ക്രുദ്ധോ

രരാസ ച യമാന്തകഃ || 7.32.43 ||

തസ്യാഗ്രേ മുസലസ്യാഗ്നി -

രശോകാപീഡസന്നിഭഃ |

പ്രഹസ്തകരമുക്തസ്യ

ബഭൂവ പ്രദഹന്നിവ || 7.32.44 ||

ആധാവമാനം മുസലം

കാർതവീര്യസ്തദാർജുനഃ |

നിപുണം വഞ്ചയാമാസ
ഗദയാ ഗതവിക്ലവഃ || 7.32.45 ||

തതസ്തമഭിദുഃഭാവ
സഗദോ ഹൈഹയാധിപഃ |
ഭ്രാമയാണോ ഗദാം ഗുർവീം
പഞ്ചബാഹുശതോച്ഛയാം || 7.32.46 ||

തതോ ഹതോന്തിവേഗേന
പ്രഹസ്തോ ഗദയാ തദാ |
നിപപാത സ്ഥിതഃ ശൈലോ
വജ്രിവജ്രഹതോ യഥാ || 7.32.47 ||

പ്രഹസ്തം പതിതം ദൃഷ്ട്വാ
മാരീചശുകസാരണാഃ |
സമഹോദരധൂമാക്ഷാ
അപസൃഷ്ടാ രണാജിരാത് || 7.32.48 ||

അപക്രാന്തേഷുമാത്യേഷു
പ്രഹസ്തേ ച നിപാതിതേ |
രാവണോഭ്യുദ്രവത് തുർണ -
മർജുനം നൃപസത്തമം || 7.32.49 ||

സഹസ്രബാഹോസ്തദ് യുദ്ധം
വിംശദ്ബാഹോശ്ച ദാരുണം |
നൃപരാക്ഷസയോസ്തത്ര
ആരബ്ധം രോമഹർഷണം || 7.32.50 ||

സാഗരാവിവ സങ്ക്ഷുബ്ധൗ
ചലമൂലാവിവാചലൗ |

തേജോയുക്താവിവാദിത്യ
പ്രദഹന്താവിവാനലൗ || 7.32.51 ||

ബലോദ്ധതൗ യഥാ നാഗൗ
വാസിതാർഥേ യഥാ വൃഷൗ |
മേഘാവിവ വിനർദന്തൗ
സിംഹാവിവ ബലോത്കടൗ || 7.32.52 ||

രുദ്രകാലാവിവ ക്രുദ്ധൗ
തൗ തദാ രാക്ഷസാർജുനൗ |
പരസ്പരം ഗദാം ഗൃഹ്യ
താഡയാമാസതുർഭൃശം || 7.32.53 ||

വജ്രപ്രഹാരാനചലാ
യഥാ ഘോരാൻ വിഷേഹിരേ |
ഗദാപ്രഹാരാംസ്തൗ തത്ര
സേഹാതേ നരരാക്ഷസൗ || 7.32.54 ||

യഥാശനിരവേഭ്യസ്തു
ജായതേഥ പ്രതിശ്രുതിഃ |
തഥാ തയോർഗദാപോഥൈ -
ർദിശഃ സർവാഃ പ്രതിശ്രുതാഃ || 7.32.55 ||

അർജുനസ്യ ഗദാ സാ തു
പാത്യമാനാഹിതോരസി |
കാഞ്ചനാഭം നഭശ്ചക്രേ
വിദ്യുത്സൗദാമിനീ യഥാ || 7.32.56 ||

തഥൈവ രാവണേനാപി
പാത്യമാനാ മുഹൂർമുഹൂഃ |

അർജുനോരസി നിർഭാതി
ഗദോൽകേവ മഹാഗിരൗ || 7.32.57 ||

നാർജുനഃ ഖേദമായാതി
ന രാക്ഷസഗണേശ്വരഃ |
സമമാസീത് തയോർയുദ്ധം
യഥാ പൂർവം ബലീന്ദ്രയോഃ || 7.32.58 ||

ശുംഭൈരിവ വൃഷായുധ്യൻ
ദന്താഗ്രൈരിവ കുഞ്ജരൗ |
പരസ്പരം വിനിഹ്നന്തൗ
നരരാക്ഷസസത്തമൗ || 7.32.59 ||

തതോഽർജുനേന ക്രുദ്ധേന
സർവപ്രാണേന സാ ഗദാ |
സ്തനയോരന്തരേ മുക്താ
രാവണസ്യ മഹോരസി || 7.32.60 ||

വരദാനകൃതത്രാണേ
സാ ഗദാ രാവണോരസി |
ദുർബലേവ യഥാവേഗം
ദ്വിധാഭൂതാപതത് ക്ഷിതൗ || 7.32.61 ||

സ ത്വർജുനപ്രയുക്തേന
ഗദാഘാതേന രാവണഃ |
അപാസർപദ് ധനുർമാത്രം
നിഷ്സാദ ച നിഷ്ടനൻ || 7.32.62 ||

സ വിഹ്വലം തദാഽലക്ഷ്യ
ദശഗ്രീവം തതോഽർജുനഃ |

സഹസോത്പത്യ ജഗ്രാഹ
ഗരുത്മാനിവ പന്നഗം || 7.32.63 ||

സ തു ബാഹുസഹസ്രേണ
ബലാദ് ഗൃഹ്യ ദശാനനം |
ബബന്ധ ബലവാൻ രാജാ
ബലിം നാരായണോ യഥാ || 7.32.64 ||

ബധ്യമാനേ ദശഗ്രീവേ
സിദ്ധചാരണദേവതാഃ |
സാധ്വീതി വാദിനഃ പുഷ്പൈഃ
കിരന്ത്യർജുനമൂർധനി || 7.32.65 ||

വ്യാഘ്രോ മൃഗമിവാദായ
മൃഗരാധിവ കുഞ്ജരം |
രരാസ ഹൈഹയോ രാജാ
ഹർഷാദംബുദവൻമുഹൂഃ || 7.32.66 ||

പ്രഹസ്തസ്തു സമാശ്വസ്തോ
ദ്യുഷ്ട്വാ ബദ്ധം ദശാനനം |
സഹസാ രാക്ഷസഃ ക്രുദ്ധോ
ഹൃദിദുഃഭാവ ഹൈഹയം || 7.32.67 ||

നക്തഞ്ചരാണാം വേഗസ്തു
തേഷാമാപതതാം ബഭൗ |
ഉദ്ഭൂത ആതപാപായേ
പയോദാനാമിവാംബുധൗ || 7.32.68 ||

മുഞ്ചമുഞ്ചേതി ഭാഷന്ത -
സ്തിഷ്ഠതിഷ്ഠേതി ചാസകൃത് |

മുസലാനി ച ശൂലാനി

സോത്സസർജ തദാ രണേ || 7.32.69 ||

അപ്രാപ്താൻയേവ താൻയാശു

അസംഭ്രാന്തസ്തദാർജുനഃ |

ആയുധാൻയമരാശീണാം

ജഗ്രാഹാരിനിഷ്ഠദനഃ || 7.32.70 ||

തതസ്തൈരേവ രക്ഷാംസി

ദുർധരൈഃ പ്രവരായുധൈഃ |

ഭിത്ത്വാ വിദ്രാവയാമാസ

വായുരംബുധരാനിവ || 7.32.71 ||

രാക്ഷസാംസ്ത്രാസയാമാസ

കാർതവീർയാർജുനസ്തദാ |

രാവണം ഗൃഹ്യ നഗരം

പ്രവിവേശ സുഹൃദ്യുതഃ || 7.32.72 ||

സ കീര്യമാണഃ കുസുമാക്ഷതോക്തൈഃ -

ർദ്ദിജ്ഞൈഃ സപൗരൈഃ പുരുഹൂതസന്നിഭഃ |

തതോർജുനഃ സ്വാം പ്രവിവേശ താം പുരീം

ബലിം നിഗൃഹ്യേവ സഹസ്രലോചനഃ || 7.32.73 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

ഉത്തരകാണ്ഡേ ദ്വാത്രിംശഃ സർഗഃ ||